

în marele repertoriu, arătându-se la înălțimea lui. Diana Gheorghian, cu un plus de adâncime a trăirii, Natașa Raab, cu o anume finețe de expresie, dar amindouă autentice, sintfocul viu al unui spectacol atât de pretențios, pentru că cere imperativ ca toate cele patru roluri centrale să fie jucate la aceeași tensiune. Al patrulea este Astrov, nădejdea și nefericirea Soniei, interpretat aici de Tudor Gheorghe, a cărui performanță este de a susține un rol care nu-i vine mânușă la același diapazon ridicat cu ceilalți eroi al patruleterului Elena, Vanea, Sonia. Desigur că un spectacol Cehov la noi, unde există o tradiție și o exigență Cehov, suportă lungi analize și subliniem aici în primul rând autenticitatea și capacitatea de sugestie.

O traducere, se spune, este o trădare. A traduce scenic un mare dramaturg constituie mereu un risc. Dar nici Caragiale, nici Cehov n-au fost „trădați” de artiștii craioveni, înțelegând prin acest plural toată trupa deplasată la București. Ambele spectacole indeamnă către o altă încheiere: cât de importantă este cunoașterea de către regizor a posibilităților actorilor. Cît de important este pentru un regizor să lucreze vreme îndelungată cu o trupă de actori pe care ajunge să-i cunoască și să-l cunoască. A fost un tur-neu demn de un Teatru Național.

Mihai UNGHEANU

Un spectacol memorabil

Așa cum orice actor care se respectă visează un Hamlet, tot așa orice regizor ambițios vrea să pună un Cehov. Dar, nu orice actriță ofilită, trecută de a doua tinerețe, palidă și blondă nenaturală, poate transmite publicului fiorul și oumpilita suferință la pierderea unei livezi de vișini, așa cum nu orice regizor are în el inefabilul cîntar cu care se măsoară echilibrul tulburător dintre tragic, comic și liric al textului cehovian. **Unchiul Vania**, de pildă, e mai mult decît un lamento la amurgul unor vieți irosite, strigătul de disperare împotriva porților și ușilor închise pentru niște bieți oameni nevinovați, care au încercat totul și cărora nu le-au mai rămas decît durerea și resemnarea. **Unchiul Vanea** și **Astrov** au în ei tot ce e omenesc posibil: vocația de a visa frumos și îndrăzneț, generozitate, onestitate, plăcerea alcoolului, cinismul adevărului, fiorul iubirii neîmpărtășite, puterea resemnării definitive. Dar cum să spui toate astea prin gura unui singur om, în așa fel încît lumea să-l creadă, să-l înțeleagă și să păstreze, la final, o lacrimă de emoție și compătimire? Că actorul trăiește prin regizor și regizorul prin

actor e perfect adevărat. Misterul artei teatrale moderne e ca acest cordon ombilical să nu se vadă și să nu se simtă. Or, tocmai aici e performanța regizorului Mircea Cornișteanu și a actorilor Teatrului Național din Craiova: ei au creat un spectacol (memorabil) din care au lipsit ostentația și „teatralitatea”, jocul a avut simplitatea tulburătoare a artei adevărate. Atît de sincer a fost jocul lor încît, acum, la o lună după ce am văzut spectacolul, nu țin neapărat să-mi aduc amînte costumele lor, decorul sau muzica ce-i însoțea. Mi-au rămas în memorie chipurile lor de oameni prizoniți de viață, vocile lor adînc suferinnde, nețărîmîrita stupefacție în fața unei perspective mai urite și mai rele decît însăși moartea.

Da, cred că aceasta este ceea ce m-a impresionat cel mai mult la spectacolul craiovean: cehovismul său.

Ion BAIIEȘU

Maeștrii cuvintelor

Recentul turneu al Teatrului Național din Craiova la București a fost un triumf. În mod deosebit s-a bucurat de succes spectacolul cu piesa **Unchiul Vanea** a lui Cehov. Ou tot complexul lor de superioritate, bucureștenii i-au aplaudat minute în șir pe craioveni și l-au chemat la rampă pe regizor.

Regizorul a reușit să creeze impresia că personajele din **Unchiul Vanea** vorbesc și vor vorbi la nesfîrșit, ridicarea și apoi căderea cortinei delimitînd doar o secvență din acest neînterupt flux verbal. Tandrețea, ura, plictiseala, exasperarea, regretul, deznădejdea, ardoarea, speranța, implorarea — totul se petrece la nivelul cuvintelor. Personajele rămîn inerte, fixate pentru totdeauna în solul unei condiții date, iar deasupra lor turbulenta și inepuizabila emisie sonoră configurează schimbări care nu schimbă nimic, împușcături din care nu moare nimeni, mari iubiri care nu se realizează. Contribuția scenografiei (Ștefania Cenean) este remarcabilă, înfățișîndu-ne un spațiu distorsionat de unduirile unor perdele străvezii, la limita dintre realitate și vis, dintre esență și aparență.

Un specialist în cuvinte detronat din poziția de idol al familiei, Serebriakov (Constantin Sassu), devine ținta atacurilor din ce în ce mai nemiloase ale unui demistificator, „unchiul Vanea” (Valer Dellakeza — excepțional în rolul său), care însă și el opune cuvintelor tot cîvinte. Insuși „omul de acțiune”, medicul Astrov (interpretat cu siguranță și de la un moment dat cu strălucire de Tudor Gheorghe) nu face decît să pove-

Ca toate celelalte personaje, Elena Andreevna (Natașa Raab) și Sonia (Diana Gheorghian) trăiesc într-o realitate fictivă

tească și să pledeze, faptele lui rămânând mereu undeva, departe, în domeniul virtualului sau imaginarului. Elena Andreevna (Natașa Raab), tînăra soție a pensionarului Serebriakov, se sufocă în acest nor de cuvinte care nu precipită niciodată în acțiuni. În schimb, fiica lui din prima căsătorie, Sonia (rol jucat cu precizie și expresivitate de debutanta Diana Gheorghian) trăiește cu o încredere dusă pînă la fanatism și cu o stîngăcie sublimă, de față bătrînă, într-o realitate fictivă, pur lingvistică, și nu pentru că i-ar lipsi realismul, ci pentru că încearcă deznădăjduită să construiască din cuvinte o dragoste *prekrasnaia*. Cînd totul se prăbușește suferă amarnic, dar nu se miră, pentru că de la început știa (simțea) că totul este o iluzie.

Mircea Cornișteanu a reușit să reprezinte într-un mod impresionant această dramă care nu devine niciodată complet dramă și care tocmai de aceea este înspăimîntătoare, ca o naștere întreruptă la jumătate. Probabil simțul umorului, care îi este propriu regizorului, i-a dat posibilitatea — asociere numai aparent paradoxală — să pună în evidență tra-

gismul unei povești în care personajele sînt blestemate să vorbească la nesfîrșit și doar să vorbească.

Alex. ȘTEFĂNESCU

Spectacol imaginar și spectacol real

Cînd judec un spectacol de teatru, îl compar în primul rînd cu spectacolul imaginar pe care l-am „văzut” citînd piesa, mai cu seamă dacă e vorba de o piesă intrată în fondul principal al bibliotecii mele interioare. Cînd un spectacol îmi descoperă mai puține sensuri decît cele pe care le-am descoperit la lectură, sau mai sărace, sau propune sensuri străine textului, mă simt firește nemulțumit, frustrat. Cînd, însă, sensurile spectacolului intră în coincidență cu sensurile spectacolului imaginar, ori le multiplică și le adîncesc, satisfacția mea artistică este înfloritoare, mai mult, am sentimentul straniu, orgolios de a fi participat eu însumi la spectacol, de a fi autor, sentiment ce nu are nimic comun cu senzația de previzibilitate sau cu aceea de repetare, dar are mult comun cu senzația de retrăire a unor stări, a unor imagini care-mi aparțin. Spun toate acestea ca spectator, ca simplu spectator de teatru, habar nu am în ce fel judecă spectacolul un regizor sau un actor și nu-mi amintesc cum judecă un critic. (Este minunată libertatea spectatorului simplu și pur — sau pur și simplu —, incomparabilă cu orisparea profesională a criticului, și sînt încintat de a-mi fi recîștigat, după ani de zile de critică teatrală, această ingenuă libertate de a vedea un spectacol din nevinovata plăcere de a-l vedea, înșirînd pe hîrtie, cînd și dacă e cazul, cuvinte care mă obligă doar pe mine...).

Unchiul Vanea montat de Mircea Cornișteanu la Teatrul Național din Craiova este unul din acele rare spectacole care au coincis cu spectacolele mele imaginare, legitimîndu-le. O lectură vie, sensibilă, pătrunzătoare a lumii lui Cehov, punîndu-i în valoare marile ambiguități: suferința reală (toate personajele din această piesă suferă; o suferință a ratării, neîmplinirii, a iluziilor spulberate, a îmbătrînirii, a neputinței de a iubi sau a neputinței de a fi iubit; chiar și bătrîna mamă a lui Vanea, Maria Vasiliievna, deși placidă, nepăsătoare, acuză o suferință, strict intelectuală, și anume că un oarecare Pavel Alexeevici de la Harkov tîgădulește